

TELEMARK FYLKESKOMMUNE
Administrasjonen

Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør
Postboks 2124

3103 TØNSBERG

Ref. 200703195-33

Vår ref. 13/766-2
S11/LTOR

Dato 16.10.2013

Svar - Høring av revisjonsdokument - Tokke - Vinjevassdraget i Tokke og Vinje kommuner

Vi viser til oversending frå NVE dagsett 13.02.2013 der fylkeskommunen er førespurt om å gje førehandsfråsegn i samband med høyring av revisjonsdokumenta for Tokke-Vinje-reguleringa.

Saka har blitt handsama i fylkesutvalet sitt møte 14.10.2013. Saksframlegg og saksprotokoll følger vedlagt.

Med helsing

Torbjørn Landmark
rådgjevar - Avdeling for areal og transport
torbjorn.landmark@t-fk.no

Vedlegg: Saksprotokoll
Saksframlegg

Kopi med vedlegg: Fylkesmannen i Telemark, Mva. Postboks 2603, 3702 Skien.

TELEMARK
FYLKESKOMMUNE

Saksprotokoll

Utval: Fylkesutvalet
Møtedato: 14.10.2013
Sak nr: 90/13

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 13/766

Tittel: Saksprotokoll: Fråsegn revisjonsdokument for Tokke - Vinjevassdraget i Tokke og Vinje kommuner

Vedtak i Fylkesutvalet

1.	NVE må legge vedtatt vassforvaltingsplan for Vest-Viken til grunn ved handsaminga og også ser til det revisjonsarbeidet som nå gjeng føre seg, jamfør vassforskrifta.
2	Fylkesrådmannen rår til at det ved revisjonshandsaminga vert lagt stor vekt på miljøkrav der ålmenta sine interesser er i fokus. Å sikre storaurestammen gode levevilkår synest å vere er av dei viktigaste tiltaka som bør inn i vilkåra.
3	Det bør utreiast om helleristningane på Sporanaset i Totak vert skada av reguleringa og forslag til avbøtande tiltak leggjast fram.

Behandlinga i Fylkesutvalet

Forslaget frå fylkesrådmannen blei samrøystes vedteke.

Saksframlegg

Fråsegn revisjonsdokument for Tokke - Vinjevassdraget i Tokke og Vinje kommunar

Arkivsaksnr.:13/766
Arkivkode:S11

Saksbehandlar:
Torbjørn Landmark

Behandling i:
Fylkesutvalet

Forslag frå fylkesrådmannen

1.	NVE må legge vedtatt vassforvaltingsplan for Vest-Viken til grunn ved handsaminga og også ser til det revisjonsarbeidet som nå gjeng føre seg, jamfør vassforskrifta.
2	Fylkesrådmannen rår til at det ved revisjonshandsaminga vert lagt stor vekt på miljøkrav der ålmenta sine interesser er i fokus. Å sikre storaurestammen gode levevilkår synest å vere er av dei viktigaste tiltaka som bør inn i vilkåra.
3	Det bør utreiast om helleristingane på Sporanaset i Totak vert skada av reguleringa og forslag til avbøtande tiltak leggjast fram.

Bakgrunn for saka

NVE vedtok i 2007 at konsesjonane knytt til Tokke-Vinjereguleringa kunne reviderast. Statkraft Energi AS har utarbeida forslag til revisjonsdokument som NVE nå har sendt på høyring. Revisjonsdokumentet finn du her:

<http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=4740&type=11>

NVE skal på bakgrunn av revisjonsdokumentet og fråsegnene til dette gje ei innstilling til Olje- og energidepartementet med forslag til nytt sett med konsesjonsvilkår. Olje- og energidepartementet tek endeleg avgjerd i saka.

Saksopplysningar

Dei siste femti åra har Tokke-Vinjevassdraget vært regulert til kraftproduksjon. Konsesjonane vart gjeve i tidsrommet 1957 til 1964. I gjennomsnitt vert det produsert 4,4 TWh strøm i vassdraget – nok til å dekke forbruket til rundt 200 000 husstandar.

Reguleringa er med på å redusera skadeflommar i vassdraget.

I 2007 vart det opna for en revisjon av vilkåra for sju av kraftverka oppstrøms Bandak.

Vasskraftutbyggingane for femti år sida vart gjort med andre prioriteringar og med ei anna

miljøstandard enn den vi har i dag. I gjeldande vilkår er det til dømes ikkje krav om minstevassføring.

Saksgangen for åpning av revisjonen har vore slik:

- April 2006: Tokke og Vinje kommuner fremmer krav om vilkårsrevisjon
- Juli 2007: NVE åpner for vilkårsrevisjon av Tokke-Vinjekonsesjonene
- April 2008: Etter avtale med kommunene søker Statkraft om 2 års utsettelse på revisjonsdokumentet
- Juni 2010: Tokke og Vinje kommuner oversender sitt endelige kravbrev til Statkraft
- Oktober 2010: Statkraft starter ferskvannsbiologiske undersøkelser i Tokkeåi
- Oktober 2010: Statkraft oversender utkast til revisjonsdokument til NVE
- Juni 2012: Statkraft starter hydrologiske målinger i Bituåi og Kjelaåi
- Juni 2012: Tokke og Vinje kommuner anmoder Statkraft om å avvente med å ferdigstille revisjonsdokument til ESA har behandlet klagen fra LVK og miljøorganisasjoner
- Januar 2013: Statkraft sender over endelig revisjonsdokument til NVE

Kommunane har med sine revisjonskrav hatt som mål å få ei oppdatering av konsesjonsvilkåra i tråd med moderne konsesjonar og i tråd med den måten miljøinteressene blir tekne vare på ved ny vasskraftutbygging der dei dei ålmenne interessene er i fokus.

Blant anna er kommunane opptekne av å få avsett eit fiske/friluftsfond/miljøfond som skal øyremerkast tiltak for miljø, fiske og friluftsliv i vassdraget. I saksdokumenta til høyring av revisjonsvilkåra i kommunane peikes det på at til dømes landskapsmessige endringar betyr meir i dag med eit reisebasert næringsliv enn det gjorde da konsesjon blei gjeve. Miljøbasert minstevassføring, fyllingsrestriksjonar i reguleringsmagasin, biotopjusterande tiltak, å redusere hinder for fiskens gang i vassdraget, tilrettelegging for friluftsliv med badeplassar, båtplassar og turstigar mm er delar av krav som er fremma frå kommunane.

Omsyn til vassforekomsten

Parallelt med revisjonssaka har det blitt arbeidd med forvaltningsplan og tiltaksprogram etter Vassforskrifta og karakterisering og klassifisering av dei enkelte vassforekomstane.

Tokke-Vinje vassområde var ein av 29 nasjonale pilotprosjekt i fyrste regionale vassforvaltningsplan 2010-2015. «Forvaltningsplan med tiltaksprogram for vassregion Vest-Viken perioden 2010-2015» vart vedteken i fylkestinget den 21.10. 2009 sak 35/09 og godkjent av Kongen i statsråd den 11.juni 2010. Store deler av Tokke-Vinje konsesjonsområde ligg i Tokke-Vinje vassområde mens mellom anna Bandak med nedbørfelt ligg i Midtre Telemark vassområde.

Om Tokke-Vinje vassområde heiter det mellom anna i den regionale forvaltningsplanen: «Vannområdet omfatter en av landets første store kraftutbygginger med et omfattende system av magasiner og overføringer...Det er særlig problemstillinger knyttet til tørrlagte elveleier og minstevassføring samt magasinmanøvrering som er kontroversielle temaer».

I lokal tiltaksanalyse for Tokke- Vinje vassområde frå 2008 er det sett fram forslag til avbøtande tiltak som minstevassføring/habitatsforbetring, fyllingskrav, terskeldam, opprydding, tiltak mot attgroing, tiltak i gytebekkar, opparbeiding av ny badeplass med vidare.

Jamfør vassforskrifta er no tiltaksanalysen frå 2008 for Tokke-Vinje vassområde til revisjon. Den vil inngå i grunnlaget for ny regional vassforvaltingsplan for Vest- Viken vassregion og som skal opp fylkestinget i 2015 og handsamast av kongen i statsråd same år.

Omsyn til miljø og friluftsliv

Bl.a. som fylgje av det samarbeidet som har vore mellom kommunane, regulant og brukarinteressene dei seinaste åra, har regulanten innført nokre friviljuge miljøforbetringstiltak som til dømes meir jamn vass-stand i Bandak og minstevassføring i Tokkeåi. For å få meir kunnskap om ferskvassbiologien har regulanten engasjert Norsk institutt for naturforskning til å gjennomføre undersøkingar i perioden 2010-2014. Dessutan har regulanten dekt nokre av kostnadane til eit overvakingsprogram. At problemeigar bidreg til problemkartlegging er i samsvar med vassforskrifta. Regulanten syner vilje til å ta miljøomsyn ved revisjonen. Det er ulikt syn mellom fiskeinteresser, kommunane og regulanten på kva som skal til for å betre miljøtilstanden i vassdraget samstundes med at kraftproduksjonen ikkje vert særleg redusert.

Storaurestammen i Bandak/Tokkeåi er eit viktig tema i revisjonssaka.

Å forvalte storaurestammen i Bandak og Tokkeåi på ei berekraftig måte er ei viktig målsetting både i vassforvaltingsarbeidet og i vilkårsrevisjonen. Dette går igjen i synspunkt enten det er frå kommunane, frå regulanten eller frå brukarinteressene der særleg sportsfiskerane er aktive . Storaurestamma i Tokkeåi er unik og av internasjonal karakter. «Ei viktig sak for kommunens innbyggjarar, grunneigarar og sportsfiskarar. Eit arbeid som kan opne opp for nye spanande reiselivstilbod med ringverknad utover kommunens grenser», slik det står å lese på www.bandakkanalen.no. Dette er ei internettside som fylkeskommunen har støtta økonomisk (sak 25/11 i Hovudutvalet for næring/Den gode bustad) for mellom anna å bidra til utvikling og å halde oppe storaurestamma. Bandak Fiskelag fekk eit tilskott på kr 80000,- til utvikling og marknadsføring av Tokkeåi og Bandak som attraktiv fiskedestinasjon. «Informasjon, marknadsføring og tilrettelegging skal sikre ei kunnskapsbasert utvikling og forvaltning av fiskestamma» heitte det m.a. i den saka.

Det er viktig å ta vare på bestandane av storaure da desse stammene i seg sjølv har sær store miljøkvalitetar, både biologisk som art og som rekreasjonsverdi for friluftslivet. Også andre fiskebestandar kan bli negativt rørt av for liten minstevassføring. Dette er fiskebestandar som genererer stor friluftaktivitet og bruk av naturen gjennom fritidsfiske. Opplevingsverdien av levande elver, med godt vasspeil er òg element som styrkjer friluftslivet og naturopplevingane og som bør vektleggjast.

I vassdraget er det bestandar av elveperlemusling som er avhengig av auren i livssyklusen sin. Det er såleis sett i gang eit prosjekt i regi av fylkesmannen i Telemark, der ein rotenonbehandla strekninga Hogga-Kjeldal slusar i 2011, for deretter å etablere elektrisk fiskesperre. Fiskesperra skal hindre spreiding av gjedde til øvre dele av vassdraget, som kan ha svært uheldige konsekvensar for auren. Fylkesrådmannen meiner difor ein må sjå dette i samanheng og ikkje påføre fiskestammene dårlege levekår grunna utilstrekkeleg minstevassføring.

Omsyn til kulturminne

Innanfor området som i konsesjonssøknaden er avgrensa på kart finns det nasjonale kulturminneverdiar. I lys av at ei vidareføring av konsesjonen vil medføre enkelte nye tiltak er

det likevel uklart om desse vil koma i konflikt med kulturminneverdiar av nasjonal tyding. Det er til dømes vanskeleg å seia om tiltak i tilknytning til kraftverk i Dalen vil kunne koma i konflikt med Dalen brygge, som det er varsla oppstart om freding på som del av Bandakkanalen.

Det er difor ein føresetnad for dei enkelte tiltak at desse vert utført på eit vis som tek vare på nasjonale kulturminneverdiar som eventuelt vert påverka. Før tiltak kan settast i gong må tilhøvet til nasjonale kulturminneverdiar verte avklarte, gjennom å lasta ned oppdatert datasett frå Askeladden, og gjennom tett kontakt med den regionale kulturminneforvaltninga.

Fylkeskommunen har opplysningar i arkiv om at det finnes automatisk freda kulturminne som blir rørde av tiltaka. I samband med NVEs utbygging av Tokke-Vinjevassdraga på slutten av 1950-tallet blei det gjort ein del arkeologiske registreringar og utgravingar. Disse var grundige etter den tida si standard, men dei siste, har det skjedd mykje med metoden som brukast i arkeologien. Til dømes er bruk av LIDAR-data no mykje brukt ved fornying av konsesjonar.

Gjennomføring av kml § 9 tidlig i ein planleggingsfase kan medverke til val av løysningar som i størst mulig grad avgrensar negative konsekvensar for automatisk freda kulturminner, til raskare avklaringar og dermed større føreseielegheit for tiltakshavar/søkar.

Undersøkingar etter kml § 9 og eventuell behandling etter kml § 8 må avklarast i forkant av detaljplanlegging knytte til tiltaka innafor konsesjonen. Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følgje av dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidast i konsesjonen/ miljø- og transportplan. Detaljplaner må framleggast for høring hos det regionale kulturminnevernet.

Ettersom opphavlege konsesjonar blei gitt på slutten av 1950-talet kjem denne revisjonen inn under ordninga med sektoravgift under Olje- og energidepartementet, kap. 1820 Post 70 «Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak». I retningslinjene er Riksantikvaren gitt ansvaret for forvaltninga av midlane.

Telemark fylkeskommune vil ikkje gje endelig uttale til tiltak knytt til konsesjonen før forholdet til dei automatisk freda kulturminne er avklara. Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følgje av eventuelle dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidast i konsesjonen/miljø- og transportplan.

Eit av dei mest kjente kulturminna i det rørte området er helleristningane på Sporanen i Totak. Etter reguleringa av vassdraget har det lenge vore diskusjon om bølger og isskuring på bergflata sliter på ristningane. Ei langvarig kartlegging av situasjonen her er eit tiltak som bør settast i gang, slik at en kan vurdere nytta av eventuelle avbøtande tiltak.

Vurdering frå fylkesrådmannen

Fylkesrådmannen syner til at Telemark fylkeskommune har med regionreforma fått utvida sine ansvarsområde. Regional utvikling handlar mellom anna om omsyn til naturmangfald, friluftsliv, fiskeforvaltning, vassforvaltning.

Fylkeskommunen har gjennom vassforskrifta fått i oppgåve frå staten å drive plan- og prosessarbeidet med regionale vassforvaltingsplanar. Målet med desse planane er at vassførekomstane skal ha godt økologisk potensial og eller ha god økologisk tilstand.

Revisjon av konsesjonen for Tokke-Vinjevassdraget har kome opp etter krav frå kommunane. Målet er å få ei oppdatering av konsesjonsvilkåra i tråd med moderne konsesjonar der miljøinteressene blir tekne omsyn til på ein heilt anna måte enn det ein gjorde på 1950 og -60 talet då desse konsesjonane vart gjevne.

Fylkesrådmannen ser det som sjølvstøtt at NVE legg vedtatt vassforvaltingsplan for Vest-Viken til grunn ved handsaminga og også ser til det revisjonsarbeidet som nå gjeng føre seg jamfør vassforskrifta. Fylkesrådmannen rår til at det ved revisjonshandsaminga vert lagt stor vekt på miljøkrav der ålmenta sine interesser er i fokus. Å sikre storaurestammen gode levevilkår synest å vere er av dei viktigaste tiltaka som bør inn i vilkåra.

Fylkesrådmannen anbefaler at dei rørte områda blir undersøkt på nytt når det gjelde kulturminne. Ein viser her til undersøkingsplikta etter kulturminnelova § 9, som skal oppfyllas for alle tiltak knytt til ein eventuell konsesjon. Fylkesrådmannen ber difor om å få tilsendt kart over alle tiltak for vurdering når dei er klare, slik at vi betre kan rådgje Riksantikvaren om behovet for nye registreringar.

Fylkesrådmannen meiner at det bør utreiast om helleristningane på Sporanaset i Totak vert skada av reguleringa og forslag til avbøtande tiltak leggast fram.

Vedlegg:

Høyring av revisjonsdokument for Tokke-Vinjereguleringa i Tokke og Vinje kommunar, brev frå NVE dagsett 13.02.2013.

TELEMARK
FYLKESKOMMUNE

Saksprotokoll

Utval: Fylkesutvalet
Møtedato: 14.10.2013
Sak nr: 90/13

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 13/766

Tittel: Saksprotokoll: Fråsegn revisjonsdokument for Tokke - Vinjevassdraget i Tokke og Vinje kommuner

Vedtak i Fylkesutvalet

1.	NVE må legge vedtatt vassforvaltingsplan for Vest-Viken til grunn ved handsaminga og også ser til det revisjonsarbeidet som nå gjeng føre seg, jamfør vassforskrifta.
2	Fylkesrådmannen rår til at det ved revisjonshandsaminga vert lagt stor vekt på miljøkrav der ålmenta sine interesser er i fokus. Å sikre storaurestammen gode levevilkår synest å vere er av dei viktigaste tiltaka som bør inn i vilkåra.
3	Det bør utreiast om helleristningane på Sporanaset i Totak vert skada av reguleringa og forslag til avbøtande tiltak leggjast fram.

Behandlinga i Fylkesutvalet

Forslaget frå fylkesrådmannen blei samrøystes vedteke.

Saksframlegg

Fråsegn revisjonsdokument for Tokke - Vinjevassdraget i Tokke og Vinje kommunar

Arkivsaksnr.:13/766
Arkivkode:S11

Saksbehandlar:
Torbjørn Landmark

Behandling i:
Fylkesutvalet

Forslag frå fylkesrådmannen

1.	NVE må legge vedtatt vassforvaltingsplan for Vest-Viken til grunn ved handsaminga og også ser til det revisjonsarbeidet som nå gjeng føre seg, jamfør vassforskrifta.
2	Fylkesrådmannen rår til at det ved revisjonshandsaminga vert lagt stor vekt på miljøkrav der ålmenta sine interesser er i fokus. Å sikre storaurestammen gode levevilkår synest å vere er av dei viktigaste tiltaka som bør inn i vilkåra.
3	Det bør utreiast om helleristningane på Sporanaset i Totak vert skada av reguleringa og forslag til avbøtande tiltak leggjast fram.

Bakgrunn for saka

NVE vedtok i 2007 at konsesjonane knytt til Tokke-Vinjereguleringa kunne reviderast. Statkraft Energi AS har utarbeida forslag til revisjonsdokument som NVE nå har sendt på høyring. Revisjonsdokumentet finn du her:

<http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=4740&type=11>

NVE skal på bakgrunn av revisjonsdokumentet og fråsegnene til dette gje ei innstilling til Olje- og energidepartementet med forslag til nytt sett med konsesjonsvilkår. Olje- og energidepartementet tek endeleg avgjerd i saka.

Saksopplysningar

Dei siste femti åra har Tokke-Vinjevassdraget vært regulert til kraftproduksjon. Konsesjonane vart gjeve i tidsrommet 1957 til 1964. I gjennomsnitt vert det produsert 4,4 TWh strøm i vassdraget – nok til å dekke forbruket til rundt 200 000 husstandar.

Reguleringa er med på å redusera skadeflommar i vassdraget.

I 2007 vart det opna for en revisjon av vilkåra for sju av kraftverka oppstrøms Bandak.

Vasskraftutbyggingane for femti år sida vart gjort med andre prioriteringar og med ei anna

miljøstandard enn den vi har i dag. I gjeldande vilkår er det til dømes ikkje krav om minstevassføring.

Saksgangen for åpning av revisjonen har vore slik:

- April 2006: Tokke og Vinje kommuner fremmer krav om vilkårsrevisjon
- Juli 2007: NVE åpner for vilkårsrevisjon av Tokke-Vinjekonsesjonene
- April 2008: Etter avtale med kommunene søker Statkraft om 2 års utsettelse på revisjonsdokumentet
- Juni 2010: Tokke og Vinje kommuner oversender sitt endelige kravbrev til Statkraft
- Oktober 2010: Statkraft starter ferskvannsbiologiske undersøkelser i Tokkeåi
- Oktober 2010: Statkraft oversender utkast til revisjonsdokument til NVE
- Juni 2012: Statkraft starter hydrologiske målinger i Bituåi og Kjelaåi
- Juni 2012: Tokke og Vinje kommuner anmoder Statkraft om å avvente med å ferdigstille revisjonsdokument til ESA har behandlet klagen fra LVK og miljøorganisasjoner
- Januar 2013: Statkraft sender over endelig revisjonsdokument til NVE

Kommunane har med sine revisjonskrav hatt som mål å få ei oppdatering av konsesjonsvilkåra i tråd med moderne konsesjonar og i tråd med den måten miljøinteressene blir tekne vare på ved ny vasskraftutbygging der dei dei ålmenne interessene er i fokus.

Blant anna er kommunane opptekne av å få avsett eit fiske/friluftsfond/miljøfond som skal øyremerkast tiltak for miljø, fiske og friluftsliv i vassdraget. I saksdokumenta til høyring av revisjonsvilkåra i kommunane peikes det på at til dømes landskapsmessige endringar betyr meir i dag med eit reisebasert næringsliv enn det gjorde da konsesjon blei gjeve. Miljøbasert minstevassføring, fyllingsrestriksjonar i reguleringsmagasin, biotopjusterande tiltak, å redusere hinder for fiskens gang i vassdraget, tilrettelegging for friluftsliv med badeplassar, båt-plassar og turstigar mm er delar av krav som er fremma frå kommunane.

Omsyn til vassforekomsten

Parallelt med revisjonssaka har det blitt arbeidd med forvaltningsplan og tiltaksprogram etter Vassforskrifta og karakterisering og klassifisering av dei enkelte vassforekomstane.

Tokke-Vinje vassområde var ein av 29 nasjonale pilotprosjekt i fyrste regionale vassforvaltningsplan 2010-2015. «Forvaltningsplan med tiltaksprogram for vassregion Vest-Viken perioden 2010-2015» vart vedteken i fylkestinget den 21.10. 2009 sak 35/09 og godkjent av Kongen i statsråd den 11.juni 2010. Store deler av Tokke-Vinje konsesjonsområde ligg i Tokke-Vinje vassområde mens mellom anna Bandak med nedbørfelt ligg i Midtre Telemark vassområde.

Om Tokke-Vinje vassområde heiter det mellom anna i den regionale forvaltningsplanen: «Vannområdet omfatter en av landets første store kraftutbygginger med et omfattende system av magasiner og overføringer...Det er særlig problemstillinger knyttet til tørrlagte elveleier og minstevassføring samt magasinmanøvrering som er kontroversielle temaer».

I lokal tiltaksanalyse for Tokke- Vinje vassområde frå 2008 er det sett fram forslag til avbøtande tiltak som minstevassføring/habitatsforbetring, fyllingskrav, terskeldam, opprydding, tiltak mot attgroing, tiltak i gytebekkar, opparbeiding av ny badeplass med vidare.

Jamfør vassforskrifta er no tiltaksanalysen frå 2008 for Tokke-Vinje vassområde til revisjon. Den vil inngå i grunnlaget for ny regional vassforvaltingsplan for Vest- Viken vassregion og som skal opp fylkestinget i 2015 og handsamast av kongen i statsråd same år.

Omsyn til miljø og friluftsliv

Bl.a. som fylgje av det samarbeidet som har vore mellom kommunane, regulant og brukarinteressene dei seinaste åra, har regulanten innført nokre friviljuge miljøforbetringstiltak som til dømes meir jamn vass-stand i Bandak og minstevassføring i Tokkeåi. For å få meir kunnskap om ferskvassbiologien har regulanten engasjert Norsk institutt for naturforskning til å gjennomføre undersøkingar i perioden 2010-2014. Dessutan har regulanten dekt nokre av kostnadane til eit overvåkingsprogram. At problemeigar bidreg til problemkartlegging er i samsvar med vassforskrifta. Regulanten syner vilje til å ta miljøomsyn ved revisjonen. Det er ulikt syn mellom fiskeinteressar, kommunane og regulanten på kva som skal til for å betre miljøtilstanden i vassdraget samstundes med at kraftproduksjonen ikkje vert særleg redusert.

Storaurestammen i Bandak/Tokkeåi er eit viktig tema i revisjonssaka.

Å forvalte storaurestammen i Bandak og Tokkeåi på ei berekraftig måte er ei viktig målsetting både i vassforvaltingsarbeidet og i vilkårsrevisjonen. Dette går igjen i synspunkt enten det er frå kommunane, frå regulanten eller frå brukarinteressene der særleg sportsfiskerane er aktive . Storaurestamma i Tokkeåi er unik og av internasjonal karakter. «Ei viktig sak for kommunens innbyggjarar, grunneigarar og sportsfiskarar. Eit arbeid som kan opne opp for nye spanande reiselivstilbod med ringverknad utover kommunens grenser», slik det står å lese på www.bandakkanalen.no. Dette er ei internettside som fylkeskommunen har støtta økonomisk (sak 25/11 i Hovudutvalet for næring/Den gode bustad) for mellom anna å bidra til utvikling og å halde oppe storaurestamma. Bandak Fiskelag fekk eit tilskott på kr 80000,- til utvikling og marknadsføring av Tokkeåi og Bandak som attraktiv fiskedestinasjon. «Informasjon, marknadsføring og tilrettelegging skal sikre ei kunnskapsbasert utvikling og forvaltning av fiskestamma» heitte det m.a. i den saka.

Det er viktig å ta vare på bestandane av storaure da desse stammene i seg sjølv har sær store miljøkvalitetar, både biologisk som art og som rekreasjonsverdi for friluftslivet. Også andre fiskebestandar kan bli negativt rørt av for liten minstevassføring. Dette er fiskebestandar som genererer stor friluftslivaktivitet og bruk av naturen gjennom fritidsfiske. Opplevingsverdien av levande elver, med godt vasspeil er òg element som styrkjer friluftslivet og naturopplevingane og som bør vektleggjast.

I vassdraget er det bestandar av elveperlemusling som er avhengig av auren i livssyklusen sin. Det er såleis sett i gang eit prosjekt i regi av fylkesmannen i Telemark, der ein rotenonbehandla strekninga Hogga-Kjeldal slusar i 2011, for deretter å etablere elektrisk fiskesperre. Fiskesperra skal hindre spreiding av gjedde til øvre dele av vassdraget, som kan ha svært uheldige konsekvensar for auren. Fylkesrådmannen meiner difor ein må sjå dette i samanheng og ikkje påføre fiskestammene dårlege levekår grunna utilstrekkeleg minstevassføring.

Omsyn til kulturminne

Innanfor området som i konsesjonssøknaden er avgrensa på kart finns det nasjonale kulturminneverdiar. I lys av at ei vidareføring av konsesjonen vil medføra enkelte nye tiltak er

det likevel uklart om desse vil koma i konflikt med kulturminneverdiar av nasjonal tyding. Det er til dømes vanskeleg å seia om tiltak i tilknytning til kraftverk i Dalen vil kunne koma i konflikt med Dalen brygge, som det er varsla oppstart om freding på som del av Bandakkanalen.

Det er difor ein føresetnad for dei enkelte tiltak at desse vert utført på eit vis som tek vare på nasjonale kulturminneverdiar som eventuelt vert påverka. Før tiltak kan settast i gong må tilhøvet til nasjonale kulturminneverdiar verte avklarte, gjennom å lasta ned oppdatert datasett frå Askeladden, og gjennom tett kontakt med den regionale kulturminneforvaltinga.

Fylkeskommunen har opplysningar i arkiv om at det finnes automatisk freda kulturminne som blir rørde av tiltaka. I samband med NVEs utbygging av Tokke-Vinjevassdraga på slutten av 1950-tallet blei det gjort ein del arkeologiske registreringar og utgravingar. Disse var grundige etter den tida si standard, men dei siste, har det skjedd mykje med metoden som brukast i arkeologien. Til dømes er bruk av LIDAR-data no mykje brukt ved fornying av konsesjonar.

Gjennomføring av kml § 9 tidlig i ein planleggingsfase kan medverke til val av løysningar som i størst mulig grad avgrensar negative konsekvensar for automatisk freda kulturminner, til raskare avklaringar og dermed større føreseielegheit for tiltakshavar/søkar.

Undersøkingar etter kml § 9 og eventuell behandling etter kml § 8 må avklarast i forkant av detaljplanlegging knytte til tiltaka innafor konsesjonen. Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følgje av dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidast i konsesjonen/ miljø- og transportplan. Detaljplaner må framleggast for høring hos det regionale kulturminnevernet.

Ettersom opphavlege konsesjonar blei gitt på slutten av 1950-talet kjem denne revisjonen inn under ordninga med sektoravgift under Olje- og energidepartementet, kap. 1820 Post 70 «Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak». I retningslinjene er Riksantikvaren gitt ansvaret for forvaltninga av midlane.

Telemark fylkeskommune vil ikkje gje endelig uttale til tiltak knytt til konsesjonen før forholdet til dei automatisk freda kulturminne er avklara. Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følgje av eventuelle dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidast i konsesjonen/miljø- og transportplan.

Eit av dei mest kjente kulturminna i det rørte området er helleristningane på Sporanen i Totak. Etter reguleringa av vassdraget har det lenge vore diskusjon om bølger og isskuring på bergflata sliter på ristningane. Ei langvarig kartlegging av situasjonen her er eit tiltak som bør settast i gang, slik at en kan vurdere nytta av eventuelle avbøtande tiltak.

Vurdering frå fylkesrådmannen

Fylkesrådmannen syner til at Telemark fylkeskommune har med regionreforma fått utvida sine ansvarsområde. Regional utvikling handlar mellom anna om omsyn til naturmangfald, friluftsliv, fiskeforvaltning, vassforvaltning.

Fylkeskommunen har gjennom vassforskrifta fått i oppgåve frå staten å drive plan- og prosessarbeidet med regionale vassforvaltingsplanar. Målet med desse planane er at vassførekomstane skal ha godt økologisk potensial og eller ha god økologisk tilstand.

Revisjon av konsesjonen for Tokke-Vinjevassdraget har komen opp etter krav frå kommunane. Målet er å få ei oppdatering av konsesjonsvilkåra i tråd med moderne konsesjonar der miljøinteressene blir tekne omsyn til på ein heilt anna måte enn det ein gjorde på 1950 og -60 talet då desse konsesjonane vart gjevne.

Fylkesrådmannen ser det som sjølvstøtt at NVE legg vedtatt vassforvaltingsplan for Vest-Viken til grunn ved handsaminga og også ser til det revisjonsarbeidet som nå gjeng føre seg jamfør vassforskrifta. Fylkesrådmannen rår til at det ved revisjonshandsaminga vert lagt stor vekt på miljøkrav der ålmenta sine interesser er i fokus. Å sikre storaurestammen gode levevilkår synest å vere er av dei viktigaste tiltaka som bør inn i vilkåra.

Fylkesrådmannen anbefaler at dei rørte områda blir undersøkt på nytt når det gjelde kulturminne. Ein viser her til undersøkingsplikta etter kulturminnelova § 9, som skal oppfyllas for alle tiltak knytt til ein eventuell konsesjon. Fylkesrådmannen ber difor om å få tilsendt kart over alle tiltak for vurdering når dei er klare, slik at vi betre kan rådgje Riksantikvaren om behovet for nye registreringar.

Fylkesrådmannen meiner at det bør utreiast om helleristningane på Sporanaset i Totak vert skada av reguleringa og forslag til avbøtande tiltak leggast fram.

Vedlegg:

Høyring av revisjonsdokument for Tokke-Vinjereguleringa i Tokke og Vinje kommunar, brev frå NVE dagsett 13.02.2013.